



Sygn. akt I KK 354/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Tomczyk

Protokolant Jolanta Włostowska

w sprawie **W. S.**

ukaranego za czyn z art. 54 k.w. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 24 października 2022 r.,

kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść skazanego

od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w Lwówku Śląskim

z dnia 17 lutego 2021 r., sygn. akt II W 15/21,

1) uchyla zaskarżony wyrok i uniewinnia W. S. od dokonania przypisanego mu wykroczenia z art. 54 k.w. w zw. z w zw. z § 27 ust. 1 pkt 2a Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 października 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem epidemii;

2) obciąża Skarb Państwa kosztami sądowymi.

UZASADNIENIE

W. S. został obwiniony o to, że

„w dniu 25 października 2020 r. około godz. 18 w G., powiatu [...] na ul. [...] w trakcie uczestniczenia w akcji protestacyjnej nie miał zakrytych ust i nosa przy pomocy odzieży lub jej części, maski, maseczki, przyłbicy albo kasku ochronnego,

to jest o czyn z art. 54 k.w. w zw. z § 27 pkt 1 ust. 1, 2, 3 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 09 października 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w zw. z wystąpieniem epidemii (Dz. U. z 2020 r. poz. 1758 ze zm.)”.

Wyrokiem nakazowym z dnia 17 lutego 2021 r. Sąd Rejonowy w L. Śląskim, sygn. akt II W 15/21, obwinionego W. S. uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu opisanego w części wstępnej wyroku i za to na podstawie art. 54 k.w. wymierzył mu karę grzywny w kwocie 300 zł.

Kasację od tego orzeczenia wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich i zaskarżając je w całości na korzyść W. S., zarzucił rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa materialnego, tj. art. 54 k.w. w zw. z § 27 ust. 1 pkt 2a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 października 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem epidemii (Dz.U. z 2020 r. poz. 1758 ze zm.), poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, w sytuacji gdy czyn przypisany W.S. nie wyczerpywał znamion tego wykroczenia.

W konkluzji autor nadzwyczajnego środka zaskarżenia wniósł o uchylenie wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w Lwówku Śląskim i uniewinnienie W. S. od popełnienia przypisanego mu wykroczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, co umożliwiło jej rozpoznanie na posiedzeniu bez udziału stron na podstawie art. 535 § 5 k.p.k. Oczywiście zasadne są również wywody zawarte w jej uzasadnieniu, co zwalnia Sąd Najwyższy od ich powtarzania. Dla porządku jedynie podkreślić należy, że wykluczone jest pociągnięcie do odpowiedzialności, na podstawie art. 54 k.w., osób, które naruszały obowiązek zakrywania ust i nosa przy pomocy odzieży, maski lub maseczki, podczas przebywania w miejscach ogólnodostępnych i w środkach transportu. Konstatacja ta wynika z charakteru przepisu art. 54 k.w. który, ma charakter blankietowy, co oznacza, że nie określa w sposób wyczerpujący znamion czynu zabronionego, a dla jego rekonstrukcji odsyła do przepisów zamieszczonych w innym akcie normatywnym (tak wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 lipca 2008 r., P 10/02, OTK-A 2003/6/62 – za wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 12

maja 2021 r., sygn. akt II KK 47/21). Zgodnie z przywołanym wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego, sądy, stosując ten przepis, powinny zawsze badać, czy organ stanowiący przepisy porządkowe działał na podstawie ustawy i w granicach uprawnień ustawowych.

W rozpoznawanej sprawie obwinionemu przypisano w prawomocnym wyroku nakazowym wykroczenie z art. 54 k.w. w zw. z § 27 ust. 1 pkt 2a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 października 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem epidemii (Dz.U. z 2020 r. poz. 1758 ze zm.).

W świetle kryteriów wskazanych m.in. w przywołanym wyroku Trybunału Konstytucyjnego należy poddać ocenie sformułowany w cytowanym przepisie nakaz zakrywania ust i nosa i tak:

1) podstawą prawną wydania rozporządzenia Rady Ministrów były przepisy ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r., poz. 1239 ze zm.), które nie upoważniały Rady Ministrów do wprowadzania nakazu zakrywania ust i nosa osób przebywających na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, co pozwala na uznanie, że ów zakaz wynikający z § 27 rozporządzenia Rady Ministrów przekracza zakres delegacji ustawowej;

2) przewidziane w tym przepisie wyjątki nie zmieniały charakteru tej regulacji, która naruszała art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Dodatkowo, również w największym skrócie podkreślić należy, że przepis ten niewątpliwie dotyczy wolności każdego człowieka. Wolność ta nie jest wprawdzie bezwzględna, albowiem może podlegać ograniczeniom określonym w ustawie, przy czym ograniczenia takie mogą być ustanawiane tylko w warunkach określonych w Konstytucji RP. W świetle art. 31 ust. 3 ustawy zasadniczej można sformułować trzy kumulatywnie występujące przesłanki ograniczenia konstytucyjnych praw lub wolności obywatelskich. Pierwsza ma charakter formalny i wymaga wprowadzenia określonych ograniczeń w formie ustawy (wyłączone są więc regulacje podustawowe). Drugą można określić jako przesłankę materialną - pozwala na wprowadzenie tylko takich ograniczeń, które nie naruszają istoty danej wolności lub prawa podmiotowego. Trzecia natomiast wytycza granice dopuszczalnego

ograniczenia, tj. uznaje za akceptowalne takie ograniczenie, które jest konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia, moralności publicznej albo wolności i praw innych osób (por. P. Wiliński, *Proces karny w świetle Konstytucji*, Warszawa 2011, s. 272-273 i cyt. tam orzecznictwo TK; a także wyrok TK z dnia 11 listopada 1998 r., K 39/97).

Niewątpliwie § 27 cyt. rozporządzenia nie spełniał pierwszego z tych warunków. Został on bowiem sformułowany w akcie prawnym rangi niższej niż ustawa, przez co nie mógł wpływać na wolność obywateli, którą gwarantuje Konstytucja RP. W tej sytuacji rozporządzenie z dnia 9 października 2020 r., naruszało regulację art. 31 ust. 1 i 3 Konstytucji RP.

Okoliczność ta, zgodnie z utrwalonym już orzecznictwem Sądu Najwyższego (zob. wyroki z dnia 16 marca 2021 r.: II KK 97/21, II KK 74/21, II KK 64/21 oraz wyrok z dnia 24 marca 2021 r., II KK 66/21), uzasadnia twierdzenie, że § 27 cyt. rozporządzenia nie mógł być źródłem obowiązków dla obywateli i wobec tego podstawą do ukarania za niestosowanie się do obowiązków w nim wyrażonych, ponieważ nie mogło ono tworzyć podstawy prawnej do wypełnienia zakresem normy sankcjonowanej art. 54 k.w. i stanowić podstawy do ponoszenia odpowiedzialności karnej na podstawie tego przepisu.

W tej sytuacji zachowanie W. S., polegające na niezastosowaniu się do nakazu zakrywania ust i nosa w dniu 25 października 2020 r., nie mogło wypełnić znamion czynu z art. 54 k.w. Uznanie zatem W. S. za winnego przypisanego mu wykroczenia stanowiło rażące naruszenie prawa, mające istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku nakazowego, co w pełni uzasadniało wniosek sformułowany w kasacji. Z tych też powodów Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i uniewinnił W.S. od popełnienia przypisanego mu czynu.

Z przytoczonych powodów Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[as]